

ΕΝΩΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ

Δεν πέρασε ακόμη ένας χρόνος από τότε, που έξη κράτη της Ευρώπης αποφάσισαν να συγχρονίσουν την οικονομική-τους ζωή δημιουργώντας την γνωστή "Κοινή αγορά". Σχεδόν ταυτοχρόνως επτά άλλα κράτη της ηπείρου με την πιο περιφανή ιστορία μιμήθηκαν το παράδειγμα των πρώτων και "ενδόθησαν" στο "Σύμφωνο των επτά". Και τα μεν και τα δε αποφάσισαν να αντιμετωπίσουν ρεαλιστικά μία πραγματικότητα. Έξη χρόνια νωρίτερα (στις 29 Σεπτεμβρίου του 1954) δώδεκα ευρωπαϊκά κράτη είχαν ιδρύσει την "Ευρωπαϊκή οργάνωσι πυρηνικών ερευνών" για ειρηνικούς σκοπούς. Πριν λίγους μήνες το μεγαλύτερο συγχρο-κυκλοτρόνιο του κόσμου, αποτέλεσμα των εξαιτών προσπαθειών επιστημόνων από τις δώδεκα αυτές χώρες, ήταν έτοιμο και έμπαινε πανηγυρικά σε λειτουργία. Εδώ και λίγο καιρό τρία ευρωπαϊκά κράτη κατήργησαν τα σύ-

νορα, που τα χωρίζουν, προκειμένου για το κάρβουνο και το σίδηρο. Παράλληλα με τις συγκεκριμένες αυτές ενέργειες το σύνθημα "ενωμένη Ευρώπη", "κοινός ευρωπαϊκός προορισμός" και άλλα στο ίδιο μοτίβο έγιναν κάτι, που ακούει κανείς όχι σπάνια.

Είναι σαφής η αιτία, που οδηγεί τους ευρωπαίους των διαφόρων εθνικοτήτων προς μιά τέτοια τοποθέτησι του ευρωπαϊκού ζητήματος. Οι κυβερνήσεις των διαφόρων κρατών της ηπείρου-μας, βρίσκονται μπρός στο γεγονός μιάς Αμερικής και μιάς Ρωσίας με κολοσιαία ανάπτυξι και με τρομακτική οικονομική και στρατιωτική δύναμι. Το φάσμα μιάς προσεχούς πλήρους εξαρτήσεως από τα δύο αυτά μεγαθήρια προβάλλει στα μάτια-τους όλο και ζωϊρότερο. Και τι τραγική ειρωνία όταν διαπιστώνουν αυτές οι κυβερνήσεις, αλλά και όλος ο κόσμος μαζί-τους, ότι οι δύο σημερινή κολοσσοί δεν είναι παρά τα παιδιά της Ευρώπης. Γιατί κανείς δεν αμφισβητεί σοβαρά, εκτός αν αγνοεί τα πράγματα, ότι τόσο η Δύσις, όσο και η Ανατολή δεν έκαναν τίποτε άλλο από το να μεταφυτεύσουν στις χώρες-τους ιδέες και συστήματα, που γεννήθηκαν μέσα σ' ευρωπαϊκά κεφάλια, κάτω από την επίδρασι της ελευθερίας του πνεύματος, αποτέλεσμα μιάς ωριμασμένης και ικανής για βαθύ στοχασμό ευρωπαϊκής συνειδήσεως. Δύναμι τρέψατι αντιμετώπισαν οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις και κατάλαβαν πως μιά-μιά ξεχωριστά δεν θα μπορούσαν να ανταπεξέλθουν στον άνισο πιά αγώνα. Κι έτσι σιγά σιγά το πλησίασμα μεταξύ-τους έγινε κάτι το πιθανό, το πραγματοποιούμενο ήδη εν μέρει, η "ένωσις-τους" σοβαρή προοπτική. Και είναι αυτή η "ένωσις" πριν από όλα άμυνα. Κάπως έτσι σκέφτονται σήμερα οι κυβερνήσεις της Ευρώπης και σε μεγάλο βαθμό βρίσκονται μέσα στην πραγματικότητα, γιατί έχουν γευθή την πίκρα της πραγματικότητας.

Μήπως όμως το πρόβλημα τίθεται πιά γενικά; Μήπως η διαπίστωσις κάθε ευρωπαϊκής κυβερνήσεως, "δεν είμαι αυτάρκης", είναι ή αναπόφευκτα θα γίνει το πρόβλημα όλου του κόσμου; Και τέλος, μήπως η άμυνα δεν είναι, δεν πρέπει να είναι ο ακρογωνιαίος λίθος στη λήψι αποφάσεων "ενώσεως";

Φτάσαμε πιά, κι όλοι το ξέρουμε, σε μιά εποχή, που τα ταξίδια από κράτος σε κράτος και από ήπειρο σε ήπειρο, δεν διαφέρουν διόλου από τα ταξίδια των πατέρων-μας από πόλι σε πόλι, ή μάλλον διαφέρουν στο ότι γίνονται ταχύτερα και με ασύγκριτα μεγαλύτερη άνεσι. Η πνευματική προσέγγισις και αλληλοεξάρτησις των λαών έγινε από επιθυμητή, αναπόφευκτη. Ο κινηματογράφος, η τηλεόρασις, οι εφημερίδες, οι δίσκοι γραμμοφώνου, αλλά και τα διεθνή συνέδρια, τα διεθνή βραβεία, οι οργανωμένες εκδρομές τείνουν να καταργήσουν στις συνειδήσεις τα σύνορα, όπως τα φανταζόμαστε παλιά. Κάποτε έφτανε ένα βουνό, που υψωνόταν ανάμεσα σε δυό ανθρώπινες κοινωνίες, για να κάνη την επαφή-τους προβληματική και τη ζωή-τους ανεξάρτητη της μιάς από την άλλη. Σήμερα ωκεανοί και αδιάβατες άλλοτε οροσειρές δεν εμποδίζουν αυτούς που ζουν σε ευπορία να καταλαβαίνουν τον κίνδυνο, που τους απειλεί από την ανέχεια των Κινέζων και των Ινδών, αυτούς που χαίρονται την ελευθερία, από το μαρτύριο της ανελευθερίας των μαύρων και της απεγνωσμένης αναζητήσεως πολιτικής ισορροπίας των Λατινοαμερικάνων. Το πασίγνωστο σχέδιο Μάρσαλ αντιπροσωπεύει την εκτίμησι της πραγματικότητας σ' αυτή την κατεύθυνσι από τους Αμερικανούς. Η βοήθεια στα υποανάπτυκτα έθνη έχασε τώρα τον χαρακτήρα φιλανθρωπίας, που είχε άλλοτε. Είναι φιλάνθρωπος αυτός, που ξοδεύει για να θεραπεύση τον καρκίνο των χειλιών-του ή να αποφύγη την γάγγραινα, που απειλεί το δεξί-του χέρι; Να λοιπόν πώς αρχίζουμε να αντιμετωπίζουμε τούτο το ζήτημα. Η γη, καλά ή κακά, το θέλαμε ή δεν το θέλαμε, γίνεται η πατρίδα όλων-μας. Και τα προβλήματα των κατοίκων-της γίνονται κι αυτά κοινά.

Στην Ευρώπη αυτή η αλήθεια άρχισε να γίνεται πιά σαφώς κατανοητή από ότι αλλού. Τι κι αν δεν έχει τις δυνατότητες να πάρη την

προτωβουλία στον οικονομικό τομέα;... κάτι κατάλαβε πάντως κι άρχισε να κινείται. Στη δράσι-της έπρεπε να δώση μιά αρχή. Και το ξεκίνημα έγινε με πρώτο σκοπό την "ενωμένη Ευρώπη". Το σύνθημα "η Ευρώπη πριν από την πατρίδα-μας" κατάντησε κάτι, που δεν σοκάρει με την τολμηρότητά-του, όπως δεν εσόκαρε ποτέ το "η πατρίδα πριν από την οικογένειά-μας". Σιγά σιγά ωριμάζει η ιδέα ότι, το συμφέρον της Ευρώπης είναι το συμφέρον της πατρίδας-μας, όπως και στο κάτω-κάτω το συμφέρον του κόσμου είναι το συμφέρον του καθενός-μας. Αλλά τι δύσκολη θέση για την πρωτοπόρο ήπειρο. Πόσο αναλογίζεται τον κίνδυνο ότι, θα κατηγορηθή πως αποφάσισε να βαδίση έτσι, από φόβο κι όχι από ειλικρίνεια προθέσεων, από φόβο απέναντι σ'αυτούς που άλλοτε μπορούσε και δάμαζε και "έπειθε" με την προηγμένη ανάπτυξή-της στην τεχνική, στην οικονομία... Ένας ξεπεσμένος δικτάτορας, που ανακατεύεται πάλι στην πολιτική, αυτή τη φορά με αληθινά φιλελεύθερες ιδέες, πόσο πρέπει να αισθάνεται σε μειονεκτική θέση όταν τις επικαλείται, ξέροντας πως σίγουρα θα παρεξηγηθή... Ας μη γελοιώμαστε όμως. Ο κίνδυνος δεν είναι αρκετός για να μας ανακόψη, Ευρωπαίους, στην αναζήτησι του καλλίτερου. Και στο τέλος, ας το ομολογήσουμε, στη βάση της σημερινής φιλοσοφημένης στάσεώς-μας είναι ο φόβος, αυτή τη φορά σωτήριος.

Ενωμένη Ευρώπη λοιπόν. Μόνο που αυτό δεν είναι κάτι, που αποκτάται από τη μιά μέρα στην άλλη. Για να γίνει κατορθωτό δεν αρκεί να πιστεύουν απλώς πολλοί μορφωμένοι και με επίγνωσι της καταστάσεως άνθρωποι, αλλά σχεδόν όλοι οι Ευρωπαίοι. Δεν είναι προφανές ότι χρειάζεται έργο διαφωτίσεως, που θα δώση συγκεκριμένη μορφή σ'αυτό, που διαισθάνονται σαν ανάγκη σχεδόν; Αυτή δε η διαφώτισις, μου φαίνεται, είναι έργο αυτών που μπόρεσαν να δουν ότι, οι άνθρωποι θέλουν το ίδιο πράγμα και ότι μπορούν κάλλιστα να συνεργαστούν και να συζητήσουν... αυτών που κατώρθωσαν να αποτινάξουν ανόητους σωβινισμούς και αγαπούν με βάθος και ανησυχία την πατρίδα-τους... αυτών που το γεγονός ότι είναι Έλληνες, επί παραδείγματι, δεν τους εμποδίζει να ενώσουν τις προσπεθείές-τους με τους Γερμανούς, λόγου χάριν, για να επιτύχουν κάτι, που θα οφελήση και τους μεν και τους δε σαν ανθρώπους. Υπάρχει κι άλλη προϋπόθεσις. Τούτοι οι άνθρωποι δεν φτάνει να έχουν διαπιστώσει. Πρέπει να έχουν αγαπήσει και πονέσει και ενδιαφερθεί για την ανθρωπότητα. Πρέπει να έχη νοιώσει πως αυτό το ενδιαφέρον κι αυτός ο κόπος είναι απαραίτητα... και να έχουν αποφασίσει να γίνουν άνθρωποι άρτιοι, με συνείδησι, με συνέπεια.

Αλλά υπάρχουν τέτοιοι άνθρωποι;

Κ. ΤΣΑΛΛΑΣ